

NCKO-studie toont effecten pedagogische kwaliteit aan

Prettiger in een goed pedagogisch klimaat

Een goed pedagogisch klimaat op een kindercentrum heeft effect: kinderen voelen zich er prettiger en ze ontwikkelen zich voorspoediger. Dit is een van de resultaten van de effectstudie die het NCKO heeft uitgevoerd. Onderzoeker Ruben Fukkink licht toe

Ruben Fukkink, NCKO

Pedagogische kwaliteit

Overzicht van de verbanden tussen pedagogische kwaliteit van de kinderopvang en de vroegkinderlijke ontwikkeling.

Pedagogische kwaliteit van het kinderdagverblijf	
Volgens het oordeel van de moeder	Volgens het oordeel van pedagogisch medewerkers
• hangt positief samen met: Welbevinden van het kind Competentie van het kind	• hangt positief samen met: Welbevinden van het kind op het kinderdagverblijf Competentie van het kind op het kinderdagverblijf
• hangt negatief samen met: Dysregulatie van het gedrag Internaliserend probleemgedrag	• hangt negatief samen met: Probleemgedrag van het kind op het kinderdagverblijf

Kinderen
ontwikkelen
zich beter bij
een hogere
pedagogische kwaliteit

In een recent afgerond onderzoek van het Nederlands Consortium Kinderopvangonderzoek (NCKO) zijn 102 kinderen uit 81 groepen gevolgd van hun eerste tot hun tweede levensjaar. Hoe ontwikkelen deze kinderen zich? En hangen het welbevinden en de ontwikkeling van de kinderen samen met de pedagogische kwaliteit van de bezochte kinderopvang? Om antwoord te krijgen op deze vragen vulden zowel ouders als pedagogisch medewerkers van de kinderdagverblijven een uitgebreide vragenlijst in met diverse vragen over de kinderen. In de oudervragenlijst werden ook enkele opvoed- en gezinskenmerken bevraagd. Daarnaast werd de pedagogische kwaliteit gemeten van de kinderdagverblijven die de kinderen bezochten.

Probleemgedrag

De onderzochte groep kinderen ging gemiddeld genomen twee dagen per week naar de crèche, beginnend op de leeftijd van zes maanden. De moeders en pedagogisch medewerkers zagen dezelfde

de ontwikkeling van baby naar dreumes voor deze groep. De competenties van de jonge kinderen groeien, zoals verwacht, in het tweede levensjaar. Verder neemt het welbevinden van de kinderen op het kinderdagverblijf iets af, overigens zonder dat er sprake is van een duidelijk gebrek aan welbevinden. Het probleemgedrag van de kinderen neemt licht toe, zowel volgens moeders als pedagogisch medewerkers. Dit geldt voor internaliserend probleemgedrag (zoals teruggetrokken gedrag en scheidingsangst), externaliserend probleemgedrag (impulsiviteit, agressie en conflicten met anderen) en problemen met slapen, eten en gevoeligheid voor prikkels, samengevat onder de noemer 'dysregulatie'.

Een belangrijke uitkomst van het onderzoek is dat kinderen zich beter ontwikkelen en een hogere mate van welbevinden hebben als de kinderopvang een hogere pedagogische kwaliteit heeft. Andersom geformuleerd geldt dus: relatief lage kwaliteit hangt samen met een lager welbevinden en een

minder gunstige ontwikkeling. Dit verband werd gevonden voor zowel de algemene proceskwaliteit op de groep als voor de pedagogische kwaliteit van de interacties tussen de staf en de kinderen.

Risicofactoren

In veel buitenlands kinderopvang-onderzoek is de invloed van vier risicofactoren nagegaan: hoe jong gaat het kind naar het kinderdagverblijf, hoe vaak en wat is de kwaliteit van de bezochte kinderopvang? En daarnaast: Wat is de invloed van een moeilijk temperament van het kind? Ook in deze studie zijn deze bekende risicofactoren onderzocht, nu dus voor de Nederlandse situatie. Een moeilijker temperament van het kind, een relatief vroege start op het kinderdagverblijf en relatief veel gebruik van de kinderopvang blijken in combinatie met minder goede kinderopvangkwaliteit inderdaad risicofactoren. Pedagogische kwaliteit – die dus van belang is voor alle kinderen, ongeacht hun specifieke situatie – lijkt daarmee van extra belang voor kinderen met een moeilijker temperament. Dat geldt ook voor kinderen die op jonge leeftijd beginnen of veel dagen per week op

het kinderdagverblijf zijn. Juist de kwetsbaardere kinderen gedijen minder in kinderopvang van minder goede kwaliteit. De gevonden resultaten suggereren daarmee dat relatief goede kwaliteit een beschermende factor is voor kwetsbaardere kinderen.

Belang van kwaliteit

De uitkomsten van het onderzoek onderstrepen het belang van pedagogische kwaliteit, hier vanuit het perspectief van de jongere kinderen in de Nederlandse kinderopvang. Ook in deze context van relatief bescheiden kinderopvanggebruik (gemiddeld twee dagen per week) blijkt de pedagogische kwaliteit dus van belang voor de vroegkinderlijke ontwikkeling. Deze pedagogische kwaliteit staat onder druk, zoals recente peilingen in eigen land hebben laten zien. Monitoring en ook verbetering van de pedagogische kwaliteit, waar nodig, zijn daarom van evident belang. Een moeilijker temperament van het kind, relatief vroeg beginnen en relatief frequent gebruik van de kinderopvang zijn factoren die door zowel ouders als kinderopvangprofessionals kunnen worden meegewogen in de beslissingen

bij keuzes rond de opvang van jonge kinderen.

Interventies

Recent is er van overheidswege en door kinderopvangorganisaties geïnvesteerd in de pedagogische kwaliteit van de kinderopvang. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat de pedagogische kwaliteit van de kinderopvang met intensieve aanpakken kan worden verbeterd. Ook de interactievaardigheden van pedagogisch medewerkers kunnen op een hoger niveau worden gebracht met gerichte training. Helaas blijken niet alle interventies even effectief. Anders gezegd, bij een kwaliteitsimpuls is verbetering van de pedagogische kwaliteit bepaald niet gegarandeerd. Ook het rendement van de relatief recente pedagogische impuls in de Nederlandse kinderopvang is nog ongewis. Het lopende NCKO-onderzoek naar de effecten van een brede interventie die gericht is op de verbetering van de pedagogische kwaliteit, moet dan ook meer licht werpen op de opbrengsten van gerichte kwaliteitsverbetering in de Nederlandse situatie. ◀

Het volledige rapport is te vinden op www.kinderopvangonderzoek.nl.

Het rendement van de recente pedagogische impuls is nog ongewis

